

Pravni oblici formiranja malih i srednjih preduzeća

Prof. dr Saša Petković

Cilj predavanja

- Predstaviti pravne forme organizovanja poslovne aktivnosti
- Upoznati se sa prednostima i nedostacima pojedinih pravnih formi novih poslovnih aktivnosti za male i srednje biznise

A photograph showing three people sitting around a table in a meeting. A woman in a dark suit is on the left, a man in a blue shirt is in the center, and another person's hand is visible on the right. They are looking at documents on the table.

U kojoj pravnoj formi registrovati preduzetnički poduhvat, daleko je od sporednog pitanja, s obzirom na to da izbor adekvatne pravne forme startapa može imati veliki uticaj, kako u fazi osnivanja preduzeća, tako i u fazi rasta i razvoja preduzeća, kada dolazi do promjene sa preduzetničkog ka menadžerskom stilu upravljanja

Koji je idealan oblik organizovanja poslovnih aktivnosti i koja je najpodesnija pravna forma zavisi:

- △ faze životnog ciklusa preduzeća,
- △ vrste djelatnosti,
- △ tržišta na kojima posluju preduzeća,
- △ od poslovnog i pravnog okruženja

Preduzetnicima i vlasnicima preduzeća stoje na raspolaganju generalno tri mogućnosti:

- inokosno vlasništvo,
- partnerstvo, ili
- korporacija

PRAVNI OBLICI BIZNISA

U Republici Srpskoj, pravne forme organizovanja biznisa su determinisane sa dva zakona:

- **Zakon o samostalnim preduzetnicima** (Službeni glasnik RS, 98/24) (Novi Zakon zamijenio je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zanatsko - preduzetničkoj djelatnosti (Službeni glasnik RS, 117/11, 121/12, 67/13, 44/16 i 84/19)),
- **Zakon o izmjenama i dopunama zakona o privrednim društvima** (Službeni glasnik RS, 45/25) (**Zakon o privrednim društvima** (Službeni glasnik RS, 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17 i 82/2019)).

Klasifikacija preduzeća prema veličini:

- Zakon o izmjenama i dopunama zakona o razvoju MSP (Službeni glasnik RS, 54/13, 84/19, 115/24).
- Zakon o računovodstvu i reviziji (Službeni glasnik Republike Srpske br. 94/2015 i 78/2020)

- Biznis može, po pravilu biti organizovan kao:
- biznis jednog vlasnika - solo biznis,
- zajednički biznis-partnerstvo,
- korporacija,
- ostali pravni oblici, npr. društveno (socijalno) preduzeća

Prilikom izbora pravnog oblika, mikro i mala preduzeća se najčešće registruju kao:

- **samostalni preduzetnici–fizička lica**, koja organizuju rad sopstvenim sredstvima, a odobrenja dobijaju od nadležnih gradskih ili opštinskih organa (trgovci, frizeri, mehaničari, ugostitelji, prevoznici i ostale zanatlije);
- **mala privatna preduzeća** (u 98% slučajeva, organizovana kao društva sa ograničenom odgovornošću, ili skraćeno d.o.o.);
- **građani koji su udružili rad i sredstva** sa većim preduzećima u vidu kooperativnog odnosa, kao i formiranja udruženja građana;
- **poljoprivredne i zemljoradničke zadruge** i drugi oblici udruživanja poljoprivrednika međusobno.

Biznis jednog vlasnika – inokosno vlasništvo

- ***Inokosno vlasništvo***, kako u svijetu, tako i kod nas, najrašireniji je oblik organizacije i pravne forme preduzeća.
- Inokosni vlasnik može imati ljevaonicu čelika vrijednu milion maraka, internet portal vrijedan nekoliko desetina miliona maraka, isto kao i novinski kiosk na uglu ulice ili pržionicu kafe.

- ➔ Najizrazitija prednost ove forme preduzeća je **sloboda**. Jedini vlasnik, preduzetnik nije odgovoran nikome drugome do sebi samom, i u potpunosti odgovora za uspjehe i neuspjehe svoga poslovanja.
- ➔ Druga odlika inokosnog vlasništva je **jednostavnost**, kao i **niski početni troškovi**.
- ➔ Međutim, najveći **nedostatak** inokosnog vlasništva je **neograničena odgovornost vlasnika**, koji je **lično odgovoran za sve dugove koje napravi preduzeće osim u slučaju da se ne radi o d.o.o. sa jednim vlasnikom!!!**

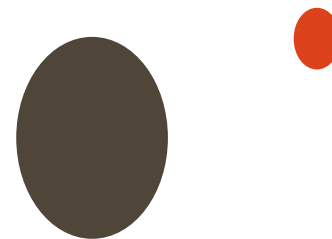
Biznis jednog vlasnika – inokosno vlasništvo

- Preduzetnik je fizičko lice registrovano u registru preduzetnika za obavljanje preduzetničke djelatnosti radi sticanja dobiti u svoje ime i za svoj račun,
- (Vlasnik biznisa u formi samostalnog preduzetnika (s.p.) svojom ličnom imovinom neograničeno odgovara za sve obaveze preduzeća.

Zakon o samostalnim preduzetnicima- Samostalni preduzetnik

Registar preduzetnika (primjer: <https://eregistar.banjaluka.rs.ba>)

ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА

ДЈЕЛАТНОСТ

АДМИНИСТРАТИВНИ ПОСТУПЦИ

КОНТАКТ

ПОДСТИЦАЈИ

ГУБЛ-УС-02/01 РЈЕШЕЊЕ О РЕГИСТРАЦИЈИ ПРЕДУЗЕТНИКА

Претрага

ВЕЋА ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА	Одјељење за привреду и локални економски развоју
МАЊА ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА	Одсјек за управно-правне послове
ДЈЕЛАТНОСТ(И)	Развој, предузетништво, пољопривреда и друштвене дјелатности
КОНТАКТ ПОДАЦИ НАДЛЕЖНОГ СЛУЖБЕНИКА	Кристина Накић, ССС за правне послове Телефон: 051/244-588 E-mail: kristina.nakic@banjaluka.rs.ba
СВРХА АДМИНИСТРАТИВНОГ ПОСТУПКА	Регистрација самосталног предузетника и почетак обављања дјелатности.

EU i RS - MSP

- Prosjek EU-28 u 2018. godini bio je **58 malih i srednjih preduzeća na 1.000 stanovnika**, ali u svim državama članicama taj se broj kretao od 29 u Rumuniji do 115 u Češkoj”. (European Commission, 2019, str. 17). U Republici Srpskoj u 2019. godini bilo je **29,65 MSP na 1.000 stanovnika** (Vlada Republike Srpske, 2021, str. 61)

Предузетници

Пореска Управа Републике Српске > Предузетници

+ ПРОПИСИ

+ ОБРАСЦИ

+ ПОРЕСКИ КАЛЕНДАР

+ ФИСКАЛИЗАЦИЈА

+ ЈЕДИНСТВЕНИ СИСТЕМ РЕГИСТРАЦИЈЕ, КОНТРОЛЕ И НАПЛАТЕ ДОПРИНОСА

АКТУЕЛНО

Садржај вебинара на званичном YouTube каналу ПУ РС: Отклоните све нејасноће у вези попуњавања захтјева за април

Захтјев за додјелу приступних права за подношење пореских пријава у електронском облику

Упутство за пореске обвезнике за пријављивање на портал за електронско подношење пореских пријава и инсталацију апликације за потписивање пореских пријава

Примјери попуњених Захтјева за додјелу приступних права за подношење пореских пријава у електронском облику

Activate Windows
Go to Settings to activate Windows.

Rad u grupama - 20 minuta

Registrujte s.p.

Status malog preduzetnika i poreske olakšice

- Najčešće se preduzetnici odlučuju na ovu formu biznisa kada osnivaju zanatske radnje, trgovine, uslužne djelatnosti poput frizerskih salona, auto-praonica, knjigovodstvenih biroa, i tome slično.
- Ukoliko se radi o **mikrobiznisu, do tri zaposlena radnika**, samostalni preduzetnik može dobiti status malog preduzetnika i poreske olakšice (Zakon izmjenama i dopunama zakona o porezu na dohodak, „Službeni glasnik,, br. 110/24), koje podrazumijevaju plaćanje poreza po stopi od **2% od ostvarenog prihoda**.

Status malog preduzetnika i poreske olakšice

• Mali preduzetnik:

za prihod do 100.000 KM:

☞ minimum **1.200 KM godišnje**

• za prihod do 50.000 KM:

☞ minimum **600 KM godišnje**

• **Osnovica: ukupan prihod – 2%**

🏢 Kada gubiš status malog preduzetnika?

Prema važećim rješenjima, mali preduzetnik mora **KUMULATIVNO** ispuniti uslove. Ako ne, automatski prelazi u „opšti režim“.

Ključni uslovi:

- 👤 **više od 3 zaposlena** → gubi status
- 💰 **prihod > 100.000 KM** → gubi status
- 📄 **postane PDV obveznik** → NE može biti mali preduzetnik
- ⚙️ **određene djelatnosti** → isključene

Solo biznis -Prednosti

Prednosti individualnog biznisa su:

- ← mogućnost da se samostalno donose odluke kojima se obezbjeđuje uspješno poslovanje;
- ← samostalno raspolaganje ostvarenom dobiti;
- ← samostalno odlučivanje o prodaji i promjeni organizacionog oblika biznisa.

Solo biznis - Nedostaci

Negativne strane individualnog biznisa mogu proizlaziti iz sljedećeg:

- ↓ kada ste u nemogućnosti da sami uspješno upravljate biznisom;
- ↓ kada ne možete da obezbijedite dovoljno potrebnog kapitala;
- ↓ kada niste spremni da sami snosite poslovne rizike i da uspješno prevazilazite nastale poremećaje u radu biznisa.

Zajednički biznis – opšte partnerstvo

- *Opšte partnerstvo* je zapravo inokosno vlasništvo **pomnoženo brojem partnera**.
- Partnerstvo započinje nekom vrstom ugovora. „*To može biti pisani, usmeni ili čak neizgovoreni ugovor, ali preduzetnik koji je mudar trebalo bi uvijek da zahtijeva pisani ugovor da ne bi kasnije došlo do nesporazuma*“ (Siropolis, 1990, str.199).

**U ugovoru između partnera,
neophodno je definisati
sljedeće:**

- Ko je od partnera i koliko novca uložio u partnerstvo?
- Ko je unio u biznis intelektualnu svojinu, inovaciju ili nematerijalni dio?
- Koliko kome pripada profita iz partnerstva?
- Ko šta radi i ko je kome odgovoran?
- Kako se partnerstvo može završiti i kako će se, u tom slučaju, podijeliti ostatak imovine među partnerima?
- Kako se partneri mogu zaštititi od nasljednika onog suvlasnika koji je preminuo?

Broj partnera?

- U pojedinim zemljama nema zakonskog ograničenja broja partnera u poslu; može ih biti i više od 100, a može ih biti samo dvoje, ili teoretski neograničeno kao u Republici Srpskoj u slučaju ortakluka.
- Partneri mogu uložiti jednake ili različite svote novca, ali ne samo novca, a profit mogu dijeliti bez obzira na to koliko je ko uložio.
- Po zakonu svaki partner može odgovarati za dugove koji su napravljeni u ime partnerstva.

Zajednički biznis

Prednosti

- ❑ Prednosti zajedničkog biznisa, u odnosu na solo biznis, su u tome što dva ili više vlasnika mogu, najčešće, **uložiti više kapitala** nego što to može jedan vlasnik.
- ❑ Imovina više vlasnika je veća garancija bankama i drugim poslovnim partnerima. To im daje mogućnost da lakše pribavljaju potrebna sredstva i proširenje poslovnih veza.

- Dva ili više vlasnika su u mogućnosti da uspješno vode biznis, posebno njegov menadžment.

Zajednički biznis

- povećana odgovornost,
- ograničena mogućnost samostalne prodaje,
- nesuglasice u vođenju biznisa.
- Odgovornost za rad u zajedničkom biznisu jamči se imovinom biznisa i imovinom njegovog vlasnika.
- Pri tome, ugovorom partnera može biti određena alternativa odgovornosti pojedinih partnera: ***neograničena i ograničena.***

Korporacija

Konstituisanje korporacije

- ❑ Korporacija je organizacioni oblik biznisa u vlasništvu akcionara koji su u njega uložili svoj kapital kupovinom njegovih akcija.
- ❑ Akcionari učestvuju, po pravilu, u ostvarenoj dobiti odnosno profitu i upravljaju firmom zavisno od obima uloženog kapitala. Oni ne mogu zahtijevati povraćaj uloženog kapitala u korporaciju. Međutim, akcionari mogu prodati te akcije.

Ograničena odgovornost

- Korporacija se može konstituisati kao nova firma ili transformacijom solo biznisa ili zajedničkog biznisa u korporaciju.
- Razlozi ove transformacije su, najčešće, potreba pribavljanja novog kapitala emitovanjem akcija i želja da za obaveze firme ne odgovarate vašom ličnom imovinom.

Korporacija

Prednosti i nedostaci

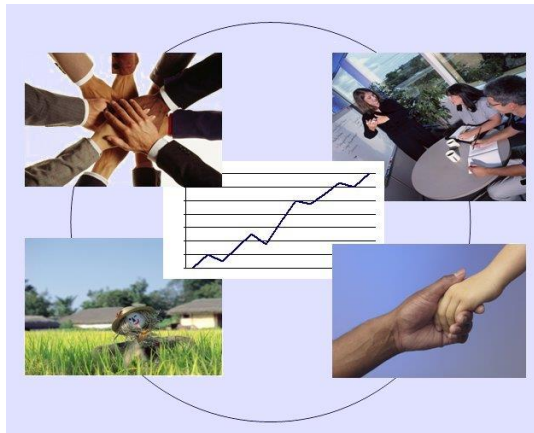
- Kada uopšteno posmatramo prednosti i nedostatke *korporacija*, možemo vidjeti da su **osnovne prednosti ograničena odgovornost, kontinuitet, lakoća prenosa vlasništva**, lakoća dobijanja kredita, a nedostaci su: visoki početni zakonski troškovi, naglašena regulacija, ekstenzivno izvještavanje, dvostruko oporezivanje.

Zakon o izmjenama i dopunama zakona o privrednim društvima (Službeni glasnik RS, 45/25) i Zakon o privrednim društvima (Službeni glasnik RS, br. 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17 i 82/19)

(1) Privredno društvo je pravno lice koje osnivaju pravna i/ili fizička lica radi obavljanja djelatnosti u cilju sticanja dobiti.

(2) Pravne forme privrednih društava u smislu ovog zakona su **ortračko društvo, komanditno društvo, društvo sa ograničenom odgovornošću i akcionarsko društvo.**

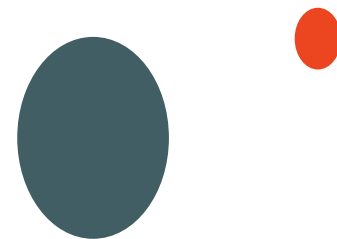

*„Preduzetnici često pitaju postoji li najbolji oblik organizacije. Odgovor je: ne postoji. Najpogodniji oblik organizacije zavisi o preduzetnikovim sklonostima, kojem poreznom razredu pripada i o potrebama posla“
(Siropolis, 1990, p.197).*

- (1) Ortačko društvo u smislu ovog zakona jeste privredno društvo koje osnivaju dva ili više fizičkih i/ili pravnih lica u svojstvu ortaka društva radi obavljanja određene djelatnosti pod zajedničkim poslovnim imenom.
- (2) Ortačko društvo **odgovara za svoje obaveze cjelokupnom imovinom.**
- (3) Ortaci ortačkog društva **odgovorni su solidarno za sve obaveze društva cjelokupnom svojom imovinom**, ako sa povjerenjem nije drugačije ugovoreno.

ORTAČKO DRUŠTVO

Predstavićemo osnovna prava i obaveze ortačkog društva, kako je to regulisao zakon:

- Ortaci ortačkog društva mogu svoje **međusobne odnose**, kao i odnose sa ortačkim društvom **urediti slobodno**, osim ako je zakonom drukčije uređeno.
- Pored osnivačkog akta, ortačko društvo može da ima i ugovor ortaka društva kojim se određuje naročito poslovanje društva i upravljanje.
- **Ulog ortaka** u ortačko društvo može biti **u novcu, stvarima i pravima**, kao i **u radu ili uslugama** koji su izvršeni ili treba da budu izvršeni.

Predstavićemo osnovna prava i obaveze ortačkog društva, kako je to regulisao zakon:

- Odluke ortaka o pitanjima koja predstavljaju **redovnu djelatnost** ortačkog društva donose se **većinom od ukupnog broja glasova** ortaka. Saglasnost svih ortaka potrebna je za odluke o pitanjima koja su izvan redovne djelatnosti društva, kao i za odluke o prijemu novog ortaka društva.
- Ortak ortačkog društva može prenijeti svoj udio trećem licu samo uz saglasnost ostalih ortaka.

Primjeri ortačkih društava

- Najčešći primjeri malih biznisa u formi ortačkih društava su konsultantske kuće, advokature, uslužne djelatnosti tipa moleraj, frizerski saloni, auto-praonice, itd.
- Kao ortaci, svoje početne biznise koji su prerasli u gigantske multinacionalne korporacije – akcionarska društva, započeli su tehnološki divovi, poput Microsofta, Googla, Applea, Hewlett-Packarda, Facebooka.

KOMANDITNO DRUŠTVO

(1) Komanditno društvo, u smislu ovog zakona, jeste privredno društvo koje osnivaju dva ili više fizičkih i/ili pravnih lica u svojstvu ortaka, radi obavljanja određene djelatnosti, pod zajedničkim poslovnim imenom, od kojih najmanje jedno lice **odgovara neograničeno za njegove obaveze (komplementar)**, a najmanje jedno lice snosi rizik do visine svog ugovorenog uloga **(komanditor)**.

(2) Komanditno društvo za svoje obaveze odgovara cjelokupnom imovinom.

KOMANDITNO DRUŠTVO

Iako komanditno društvo ima jednu grupu članova čiji se odnosi sa preduzećem u velikoj mjeri ograničavaju na ulog kapitala i učešće u raspodjeli profita, personalne karakteristike komplementara i dalje čine bit ovog preduzeća (Paunović, 2009, str. 24).

Članovi ovog društva mogu da budu pravna i fizička lica, bez obzira na to da li se radi o komplementarima ili komanditorima.

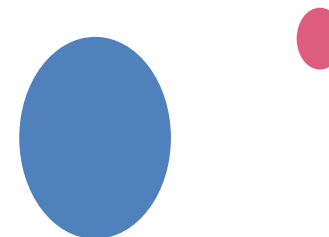
Komplementari imaju isti status kao i ortaci u ortačkom društvu, što znači da rade u društvu, vode društvo i odgovaraju neograničeno solidarno za obaveze društva.

Ovo nije slučaj sa komanditorima koji nemaju obavezu da rade u društvu, a nemaju obavezu ni da odgovaraju za obaveze društva.

- (1) Društvo sa ograničenom odgovornošću u smislu ovog zakona jeste privredno društvo koje osniva jedno ili više pravnih i/ili fizičkih lica, u svojstvu članova društva, radi obavljanja određene djelatnosti pod zajedničkim poslovnim imenom.
- (2) Društvo sa ograničenom odgovornošću odgovara za svoje obaveze cjelokupnom imovinom.
- (3) Član društva sa ograničenom odgovornošću **ne odgovara za obaveze društva, osim do iznosa unesenog uloga u imovinu društva.**

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

- (4) Društvo sa ograničenom odgovornošću može **imati najviše 50** članova.
- (5) Ako se broj članova društva sa ograničenom odgovornošću poveća iznad broja članova iz stava 4. ovog člana, ali ne više od 100 članova, i ako se taj broj održi u periodu dužem od godinu dana, to društvo mijenja pravnu formu u formu zatvorenog akcionarskog društva.

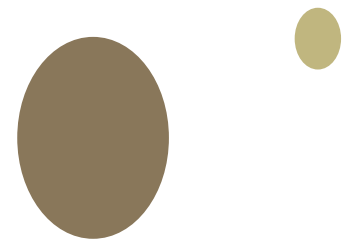
AKCIONARSKO DRUŠTVO

- (1) Akcionarsko društvo u smislu ovog zakona jeste privredno društvo koje osniva jedno ili više pravnih i/ili fizičkih lica u svojstvu akcionara radi obavljanja određene djelatnosti, pod zajedničkim poslovnim imenom, čiji je osnovni kapital utvrđen i podijeljen na akcije.
- (2) Akcionarsko društvo odgovara za svoje obaveze cjelokupnom imovinom.
- (3) Akcionari akcionarskog društva ne odgovaraju za obaveze društva, osim do iznosa ugovorenog a neuplaćenog uloga u imovinu društva, u skladu sa ovim zakonom.

- (1) Akcionarsko društvo može biti **zatvoreno i otvoreno**.
- (2) Ako u osnivačkom aktu nije navedena vrsta akcionarskog društva, akcionarsko društvo je otvoreno.
- (1) Zatvoreno akcionarsko društvo je društvo čije se akcije izdaju samo njegovim osnivačima ili ograničenom broju drugih lica, u skladu sa zakonom.
- (2) Zatvoreno akcionarsko društvo može imati najviše 100 akcionara.
- (3) Ako se broj akcionara zatvorenog akcionarskog društva poveća i održi iznad broja akcionara iz stava 2. ovog člana u periodu dužem od godinu dana, to društvo postaje otvoreno društvo.

AKCIONARSKO DRUŠTVO

Društveno (socijalno) preduzeće

- ❑ Brojne kategorije društva nemaju jednake mogućnosti na tržištu rada, a ne posjeduju preduzetničke vještine, skolonosti, znanje ili mogućnosti i namjere da pokrenu vlastiti posao. Lica sa invaliditetima, rekoalescenti, pripadnici manjina, bivši zatvorenici, samohrane majke, neke su od kategorija koje zaposlenje mogu naći u društvenim preuzećima.
- ❑ Društveno ili socijalno preduzeće nema nikakvu sličnost sa takozvanim društvenim preduzećima iz bivšeg, socijalističko-samoupravnog sistema bivše zajedničke države Jugoslavije.

Društveno (socijalno) preduzeće

- Naime, društveno preduzeće posluje na profitnoj osnovi, s tim da se **cijeli ili veći dio profita reinvestira za potrebe lokalne zajednice i zaposlenih u toj formi.**
- Društvena preduzeća praktikuju društveno ili socijalno preduzetništvo.

Društveno (socijalno) preduzeće

- Naime, društveno preduzeće posluje na profitnoj osnovi, s tim da se **cijeli ili veći dio profita reinvestira za potrebe lokalne zajednice i zaposlenih u toj formi.**
- Društvena preduzeća praktikuju društveno ili socijalno preduzetništvo.

Društveno (socijalno) preduzeće

- Društveno preduzeće (ili socijalni poduhvat) obično se definiše kao **hibridna organizacija** (Doherty et al., 2014) izgrađena na **eksplicitnom socijalnom cilju** (npr. poboljšanje obrazovanja, zdravlja, ishrane i bezbjednosti za segmente stanovništva koji su isključeni, marginalizovani ili koji pate) **koji teži stvaranju društvene vrijednosti, istovremeno osiguravajući profit i to na preduzetnički/inovativan način** (Certo & Miller, 2008; Chell et al., 2010; Corner & Ho, 2010; Dacin et al., 2010; McMullen & Warnick, 2016; Mair & Schoen, 2007; Miller et al., 2012).

Društveno (socijalno) preduzeće – Republika Srpska

- ❑ U decembru 2021. godine napravljen je pozitivan korak ka razvoju društvenog preduzetništva u Republici Srpskoj. Naime, Narodna skupština Republike Srpske (NSRS) usvojila je Zakon o društvenom preduzetništvu (NSRS, 2021, n.d.).
- ❑ Ovaj zakon određuje pojam društvenog (socijalnog) preduzeća, ciljeve i načela socijalnog (društvenog) preduzetništva kao i vođenje registra socijalnih (društvenih) preduzeća („Službeni glasnik RS“, broj 111/21).

Društveno (socijalno) preduzeće – Republika Srpska

Član 4.

(1) Društveno preduzeće je **pravno lice** (privredno društvo, fondacija, udruženje, zadruga, ustanova) koje obavlja djelatnost, a od koje **posebnu korist ostvaruje uža ili šira društvena zajednica**.

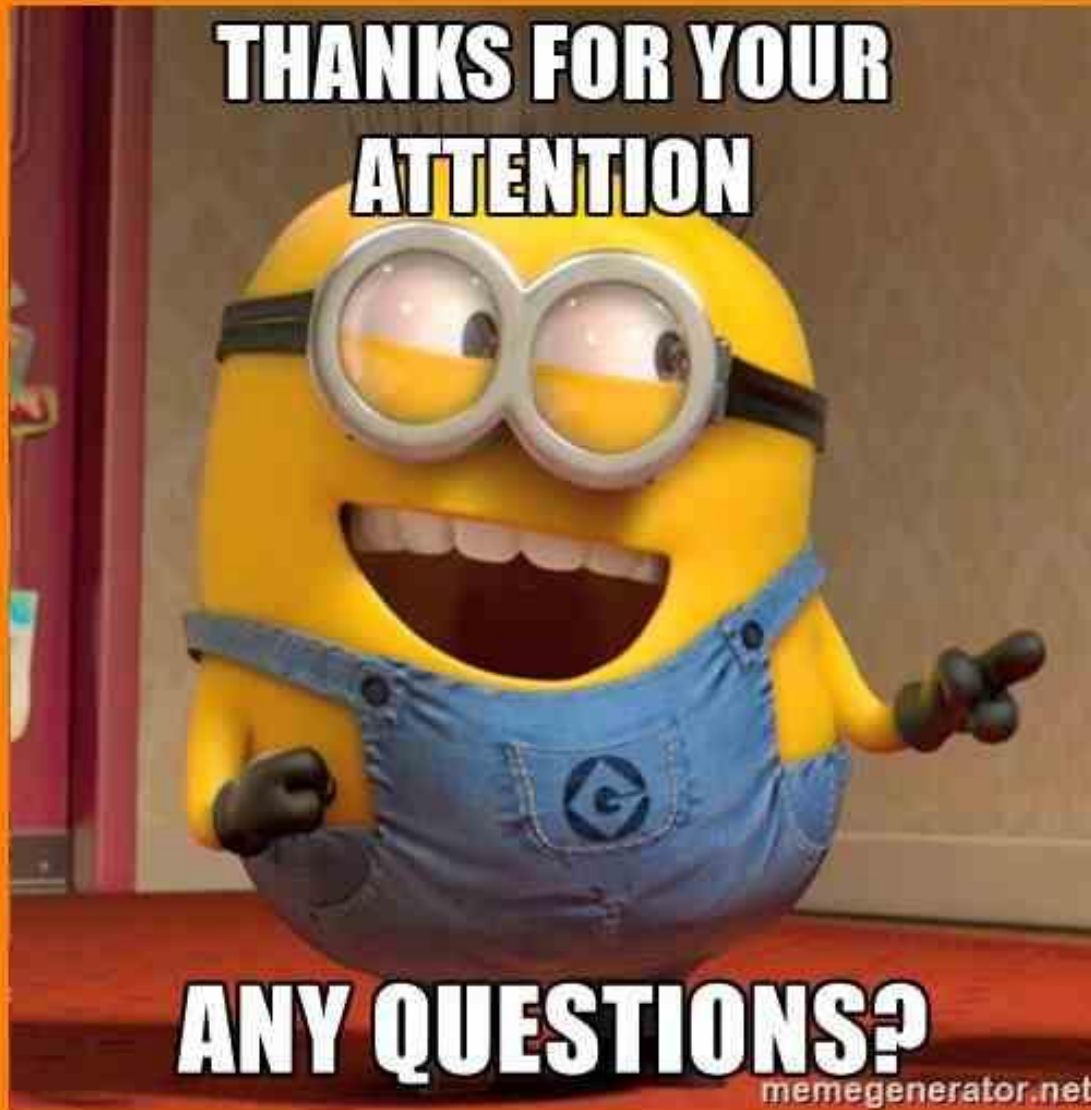
(2) Društveno preduzeće korisnicima svojih proizvoda i usluga obezbjeđuje ove proizvode i usluge bez diskriminacije po bilo kojem osnovu.

(3) Na sva pitanja koja nisu uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe posebnih propisa koji se odnose na organizaciju i rad određene pravne forme pravnog lica.

Prema ovom Zakonu **dio dobiti koja se isplaćuje vlasnicima ne može biti veći od 51%** (član 6, stav 1). Uslovi koje privredni subjekti moraju ispuniti da bi dobili status društvenog preduzeća (d.p.) prema ovom Zakonu su:

- ✓ da je registrovano kao pravno lice,
- ✓ da ima sjedište na teritoriji Republike Srpske,
- ✓ da u odnosu na ukupan broj zaposlenih u radnom odnosu ima najmanje 30% lica koja pripadaju kategoriji lica koja se teže zapošljavaju (lica iz člana 5. stav 4. tačka 1),
- ✓ da je osnovano s ciljem ostvarivanja društvene misije,
- ✓ da se poslovanje zasniva na ograničenju u raspodjeli ostvarene dobiti,
- ✓ da zaposleni učestvuju prilikom razmatranja odluka za čije je donošenje neophodno pribavljanje njihovog mišljenja u skladu sa ovim zakonom,
- ✓ da je jasno izražena društvena misija (član 7, stav 1).

**THANKS FOR YOUR
ATTENTION**

ANY QUESTIONS?

memegenerator.net